

ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรม สำหรับผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชน LEARNING PACKAGE FOR MORALITY AND ETHICS DEVELOPMENT IN MORAL REASONING FOR OCCUPATION MASS MEDIA

ผุสดี กลิ่นเกษร*

Phussadee Klinkesorn

วิกร ตันทวุฒไธ**

Vikorn Tantawutho

ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย***

Choosak Ueangchokchai

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชน และศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว โดยออกแบบชุดกิจกรรมแล้วนำไปทดลองแบบ The One-Group Posttest-Only Design กับ นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 43 คน

ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชน มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นนำก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) ขั้นการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาความรู้จริยธรรมและจรรยาบรรณ ผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อครอบงำ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อสังคม และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การสรุปสะท้อนคิด

* ปรัญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2561
e-Mail: phussadee.kl@spu.ac.th

** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(3) ขั้นการประเมินหลังการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรม โดยชุดกิจกรรมนี้สามารถพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในผู้ประกอบการอาชีพ สื่อมวลชนได้ 5 ด้าน ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยภาพรวมมีระดับการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชนอยู่ในระดับ 2

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรม, การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม, จริยธรรมและจรรยาบรรณ, ผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชน

ABSTRACT

The purposes of the research are to construct a learning package for morality and ethical development in moral reasoning for mass communication profession and to investigate the result of the learning package utilization. After the learning package has been designed, the One-Group Posttest-Only Design was employed in order to identify the result of using the learning package. During the first semester of 2017 academic year, 43 students perusing Master of Art in Communication Art joined the experiment as the subjects.

The research indicated that there are three learning stages in ethical and moral reasoning for journalism career; pre-learning activities, learning activities, and learning evaluation. There are four learning activities: ethics development and ethics in journalism, ethical reasoning for the neighbors, ethical reasoning for society. The series used in this research for learning activities can be developed for ethics and morality in ethical reasoning in the journalism profession in five areas: sacrifice, honesty, responsibility, justice and public interest. The level of moral reasoning development for the mass media career was at the level of 2.

Keywords: learning package, ethical reasoning, morality and ethics, journalism profession.

บทนำ

อาชีพสื่อมวลชนเป็นอาชีพหนึ่งที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ในสังคมยุคดิจิทัลที่การสื่อสารเป็นแบบไร้พรมแดน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ โดยมีผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชนทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ประชาชนจึงมีโอกาสดำเนินชีวิตได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม และในพื้นที่

อื่น ๆ ที่อยู่ห่างไกลกัน ทำให้สื่อมวลชนมีบทบาทมากขึ้นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนยุคดั้งเดิมในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ จนกระทั่งสื่อสมัยใหม่ที่มีการเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่าย เช่น อินเทอร์เน็ต ล้วนแล้วแต่มีศักยภาพที่ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้มากขึ้น สะดวกขึ้น รวดเร็วขึ้น และสามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากได้พร้อม ๆ กันด้วย การดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันจึงหนีไม่พ้นการบริโภคสื่อข่าวสารทั้งความรู้และความบันเทิงอยู่ตลอดเวลา จากการที่สื่อเข้ามามีบทบาทอย่างมากทำให้สื่อมีอิทธิพลในการขับเคลื่อนทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กัน ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่มีการนำเสนอออกสู่สาธารณะ มักได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจ เชื่อว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับรู้มาจากสื่อมวลชนเป็นความจริง แต่แทนที่สื่อจะนำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมา บางครั้งกลับให้ความสำคัญกับข่าวโดยเฉพาะข่าวลืออื้อฉาวเพื่อความตื่นเต้นของผู้อ่าน หรือหวังเพิ่มยอดขายทางธุรกิจ ในทางอาชีพสื่อมวลชนถือว่าเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีความเป็นมืออาชีพและไร้จริยธรรม การกระทำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางด้านการขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณในอาชีพสื่อมวลชน โดยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน เนื่องจากผู้ผลิตหรือเจ้าของสื่อให้ความสำคัญกับการทำกำไรจากธุรกิจสื่อมากเกินไป (ศิริวรรณ อนันต์โท, 2555, หน้า 3-5)

หน้าที่หลักที่สำคัญของสื่อมวลชนคือ การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษา และการให้ความบันเทิง แต่การทำหน้าที่เหล่านั้นก็ยังเป็นด้านที่กล่าวถึงความมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในอาชีพที่บิดเบือนจากความเป็นจริง เช่น กรณีที่สื่อมีการนำเสนอภาพและเนื้อหาที่รุนแรง ลามก อนาจาร ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะและวุฒิภาวะของผู้อ่านและผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน หรือการนำเสนอและรายงานข่าวที่ไม่เป็นกลาง การรับสินบน เป็นต้น ซึ่งลักษณะของสื่อมวลชนที่ขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณดังกล่าวมีให้พบเห็นอยู่บ่อยครั้งในสังคมยุคปัจจุบัน นำความเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติยศศักดิ์ศรีมาสู่อาชีพสื่อมวลชน (ศิริวรรณ อนันต์โท, 2555, หน้า 278-280) ส่วนสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชนเกิดปัญหาการขาดจริยธรรมเป็นผลมาจากปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยส่วนบุคคลเป็นผลมาจากความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำโดยเจตนาของสื่อมวลชนที่แสดงออกมาทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ อันเนื่องมาจากสื่อมวลชนได้รับผลประโยชน์หรือสิ่งจูงใจมากพอที่จะ “กระทำ” คือการสื่อสารข้อมูลหรือให้เนื้อหาที่สนับสนุนเชิดชูผู้ให้ประโยชน์ ในขณะเดียวกัน การให้ผลประโยชน์อาจเป็นไปได้เพื่อขอให้ “ไม่กระทำ” คือการระงับการเสนอข้อมูลการวิพากษ์วิจารณ์ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือองค์กรที่พาดพิง ส่วนปัจจัยภายนอกเป็นปัจจัยที่สืบเนื่องมาจากการดำเนินธุรกิจขององค์กรหรือสภาวะการแข่งขันในเชิงธุรกิจที่ได้รับแรงกดดันจากการแข่งขัน เช่น การเสนอข่าวที่น่าหวาดเสียว ล่อแหลมต่อการยั่วทางเพศ เพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจจากผู้ชมหรือผู้อ่านที่ทำให้ยอดขายเพิ่มมากขึ้น เพราะสนองความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของมนุษย์ จนถูกสังคมถามถึงความเหมาะสมและจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณ

ในอาชีพสื่อมวลชน (รัตนวดี นาควานิช, 2551, หน้า 57-58) ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบุคคลในอาชีพสื่อมวลชนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน
2. ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนานวัตกรรม โดยออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน แล้วทดลองใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน โดยแนวคิดในการสร้างชุดกิจกรรม ประกอบด้วย

1. จริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนที่ต้องพัฒนาในด้านความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยเป็นจริยธรรมและจรรยาบรรณที่ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนยึดเป็นหลักการพื้นฐานและนำไปประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน

2. การแบ่งระดับการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวคิดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ชลวิทย์ เชื้อหอม, 2542, หน้า 3) ที่แบ่งระดับการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณตามลักษณะโครงสร้างของวัฒนธรรมในสังคมไทยระบุไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการได้รับผลประโยชน์บางประการของตนเองเป็นใหญ่ หมายถึง การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

ระดับที่ 2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ ได้รับผลประโยชน์ เช่น เพื่อญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท ซึ่งหมายถึง การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ของผู้ใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อน

ระดับที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

ระดับที่ 4 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการเพื่อความถูกต้องดีงาม อันเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจ ทำความดีเพื่อความดี ซึ่งหมายถึงการกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใดเพื่อความถูกต้องดีงาม อันเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจ หรือที่เรียกว่า ทำความดีเพื่อความดี

การออกแบบชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน โดยชุดกิจกรรมนี้ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาความรู้พื้นฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน เป็นกิจกรรมการพัฒนาความรู้ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณในอาชีพสื่อมวลชน เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเริ่มทำกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม (วรรณทิพา รอดแรงคำ และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2551, หน้า 1)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อคนรอบข้าง เป็นกิจกรรมที่พัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับที่ 2 ในอาชีพสื่อมวลชน คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ ในแวดวงอาชีพสื่อมวลชนได้รับผลประโยชน์ เช่น เพื่อญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท ซึ่งหมายถึงการกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ของผู้ใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อน เป็นต้น โดยบุคคลจะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนเองและบุคคลที่อยู่รอบข้าง เพื่อการเป็นที่ยอมรับในกลุ่มสังคมรอบข้างที่ประกอบอาชีพสื่อมวลชนด้วยกัน (ชลวิทย์ เชื้อหอม, 2542, หน้า 10)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อสังคม เป็นกิจกรรมที่พัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับที่ 3 ในอาชีพสื่อมวลชน คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยขั้นนี้จะแสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหน้าที่ของสังคม ซึ่งบุคคลรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ในฐานะเป็นนักสื่อสารมวลชน จึงมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้หรือคาดหวังไว้ บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พฤติกรรมที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัวผสมผสานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคมในอาชีพสื่อมวลชน (ชลวิทย์ เชื้อหอม, 2542, หน้า 10)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การสรุปสะท้อนคิด เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้มีโอกาสนำประสบการณ์เดิมและประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ที่ได้จากขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำความรู้ที่ได้มาสรุปเนื้อหาสาระและใจความสำคัญ และสะท้อนความคิดของผู้เรียน

ขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเริ่มทำกิจกรรมการเรียนรู้ (วรรณทิพา รอดแรงคำ และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2551, หน้า 1) โดยให้ผู้เรียนแนะนำตนเอง สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงาน หน้าที่การทำงาน และประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อสร้างความคุ้นเคย และสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ (Knowles, 1980, p. 1)

2. ขั้นการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยในขั้นตอนนี้มีกิจกรรมการเรียนรู้ 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาความรู้พื้นฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อคนรอบข้าง

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การสรุปสะท้อนคิด

3. ขั้นการประเมินหลังการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 กิจกรรมการเรียนรู้

หลังจากได้ชุดกิจกรรมข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) (ศิริพงษ์ เศาภายน, 2546, หน้า 79) โดยผลของการประเมินชุดกิจกรรมอยู่ระหว่าง 0.8-1.0 ซึ่งหมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ความชัดเจน ความสอดคล้อง และมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (pre-experimental research design) แบบ The One-Group Posttest-Only Design เป็นการศึกษากลุ่มเดียว วัดครั้งเดียวหลังการทดลอง โดยให้สิ่งทดลอง (treatment) แล้ววัดผลที่เกิดขึ้นในตัวแปรตาม (วิกิร ตันทุฑฑุฑ และวรวิทยา ธรรมกิตติภพ, 2555, หน้า 33-34) วิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วย t -test แบบ Dependent Samples ประเมินวิธีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากแบบสอบถาม วิธีการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 43 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 1 วัน

จากนั้นจึงวัดผลการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนกับกลุ่มเป้าหมาย โดยวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 5 ด้าน ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ดำเนินการวัดหลังจากมีการใช้ชุดกิจกรรม

ผลการวิจัย

จากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน เพื่อวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณ ในด้านความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม แสดงผลการทดลองดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน (คน) ของแต่ละระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณในแต่ละด้าน
($n = 43$ คน)

ระดับ การใช้เหตุผล	ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ				
	ความ เสียสละ	ความ ซื่อสัตย์สุจริต	ความ รับผิดชอบ	ความ ยุติธรรม	การคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวม
1	0	3	9	7	2
2	29	38	33	33	39
3	14	2	1	3	2

จากตารางที่ 1 พบว่าเมื่อเข้าอบรมครบ 4 กิจกรรมแล้ว ผู้เข้าอบรมมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 2 คือ ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ ได้รับผลประโยชน์ เช่น เพื่อญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท ซึ่งหมายถึงการกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ของผู้ใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท ทั้งในด้านความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีเพียงบางส่วนที่สามารถพัฒนาไปถึงระดับ 3 คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ซึ่งหมายถึงการกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และไม่มีผู้ใดมีระดับการพัฒนาได้ถึงระดับ 4 คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการเพื่อความถูกต้องดีงาม อันเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจ ทำความดีเพื่อความดีได้ เนื่องจากชุดกิจกรรมนี้ออกแบบมาเพื่อพัฒนาระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณในระดับ 3 เท่านั้น

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ผู้เข้าอบรมที่สามารถพัฒนาระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณอยู่ในระดับ 3 มีจำนวน 14, 2, 1, 3 และ 2 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การให้ความรู้พื้นฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อคนรอบข้าง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อสังคม และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การสรุปสะท้อนคิด พบว่าชุดกิจกรรมดังกล่าวสามารถพัฒนาระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณในอาชีพสื่อมวลชนได้ในระดับ 2 เป็นส่วนใหญ่ และพัฒนาในระดับ 3 ได้เพียงบางส่วน ด้วยเหตุผลดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อคนรอบข้าง เป็นกิจกรรมที่พัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับที่ 2 ในอาชีพสื่อมวลชน คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ ในแวดวงอาชีพสื่อมวลชนด้วยกันให้ได้รับผลประโยชน์ เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อน ซึ่งหมายถึงการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ของผู้ใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อน เป็นต้น โดยบุคคลจะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนเองและบุคคลที่อยู่รอบข้าง เพื่อการเป็นที่ยอมรับในกลุ่มสังคมรอบข้างที่ประกอบอาชีพสื่อมวลชนด้วยกัน (ชลวิทย์ เชื้อหอม, 2542, หน้า 10) ซึ่งกิจกรรมนี้ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถตอบคำถามเพื่อวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเต็มที่ โดยยึดสังคมในวงแคบ ๆ ที่ตนอยู่ให้ได้ผลประโยชน์ การวัดระดับการใช้เหตุผลจึงเป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่ต้องคำนึงถึงสิ่งใดมาก

2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อสังคม เป็นกิจกรรมที่พัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ 3 ในอาชีพสื่อมวลชน คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ยึดหลักการเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด ทำหน้าที่ตามกฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้หรือคาดหวังไว้ โดยถูกต้องตามค่านิยมของตนและตามมาตรฐานของสังคมในอาชีพสื่อมวลชน และพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (case based learning) “งานเช้า นิชคาร์กรุ๊ป DSI บุกยึด ลัมโบกินี เฟอร์รารี 60 คัน” เป็นการใช้กรณีศึกษาที่เป็นสภาพการณ์จริงเป็นสื่อ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดความคิดวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหา โดยเน้นทั้งการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้ (Easton, 1992, p. 12) จากนั้นจึงให้ผู้เรียนสรุปเนื้อหา

สาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายร่วมกันในประเด็นที่กำหนดให้ โดยการอภิปรายร่วมกันคือกระบวนการที่ผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน มีจุดประสงค์เพื่อหาคำตอบแนวทางข้อสรุปหรือแก้ปัญหาาร่วมกันในกลุ่ม (ทิตสนา แคมมณี, 2546, หน้า 49) จากการใช้กรณีศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณในด้านความเสียสละอย่างชัดเจน จึงทำให้ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณในระดับที่ 3 นี้ มีความโดดเด่นกว่าจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับอาชีพสื่อมวลชน เมื่อระยะเวลาผ่านไป 6 เดือน หรือ 12 เดือน เพื่อศึกษาความคงทนที่เกิดขึ้นจากการใช้ชุดกิจกรรม
2. ควรศึกษาด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพด้านอื่น เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน การรักษาความลับ
3. ควรออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นรายด้าน เพื่อให้สื่อมวลชนพัฒนาระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณไปถึงระดับ 4

บรรณานุกรม

- ชลวิทย์ เชื้อหอม. (2542). *การศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่านการอบรมในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพงศ์ชัย ไทรพงษ์พันธุ์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในอาชีพบริหารธุรกิจสำหรับนักศึกษาบริหารธุรกิจ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิตสนา แคมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2542). *นวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- รัตนวดี นาควาณิช. (2551). *การรูกล้าสิทธิของบุคคลในแวดวงบันเทิงที่ปรากฏทางสื่อมวลชน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิดำรงชัยธรรม.

- วรรณทิพา รอดแรงคำ และพิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2551). *การพัฒนาการคิดของครูด้วยกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- วิกร ตัณทวุฒโต และวรัทยา ธรรมกิตติภพ. (2555). *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย: หน่วยที่ 10 การวิจัยเชิงทดลองในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2546). *การวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- ศิริวรรณ อนันต์โท. (2555). *การพัฒนาแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมของสื่อมวลชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Easton, Geoff. (1992). *Learning from case studies* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Knowles, Malcolm Shepherd. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall/Cambridge.